

PROPOZYCJE DOSTOSOWANIA WYMAGAŃ EDUKACYJNYCH DO INDYWIDUALNYCH POTRZEB I PREDYSPOZYCJI UCZNIÓW

1. uczniowie niedostosowani społecznie i uczniowie zagrożeni niedostosowaniem społecznym

- wyznaczanie większej ilości czasu na zadania wymagające czytania, pisania,
- dzielenie materiału do nauki na mniejsze części,
- zachęcanie do staranności wykonywanych prac i rysunków,
- pozytywne motywowanie do pracy nad przezwyciężaniem istniejących trudności, itp.,
- stopniowanie sytuacji zadaniowych, tak by uczeń mógł odnieść sukces,
- wspieranie i naprowadzanie podczas rozwiązywania zadań matematycznych,
- częste odwoływanie się do sytuacji z życia codziennego i do konkretów,
- częste powtarzanie nowych treści,
- stosowanie polisensorycznych metod nauczania,
- pomaganie w selekcji materiału do nauki,
- wyznaczanie konkretnych partii materiału do nauki w domu,
- wzmacnianie poczucia własnej wartości, itp.,
- wydawanie krótkich poleceń,
- zadawanie pytań pomocniczych,
- indywidualizowanie pracy lekcyjnej,
- udzielanie pomocy w selekcji materiału do nauki,
- dzielenie materiału do opanowania na mniejsze części,
- w czasie lekcji upewnianie się czy uczeń właściwie zrozumiał treść zadań i poleceń,
- ukierunkowywanie na właściwą odpowiedź poprzez zadawanie pytań pomocniczych, naprowadzanie na prawidłowe rozwiązanie,
- bazowanie na przykładach z życia codziennego,
- ocenianie za wkład pracy w wykonanie zadania, chęci,
- częste chwalenie ucznia indywidualnie i na forum klasy.

2. uczniowie ze szczególnymi uzdolnieniami

- stopniowanie trudności sytuacji zadaniowych,
- wyznaczanie konkretnych partii materiału do nauki w domu,
- akceptowanie własnych strategii rozwiązywania problemów matematycznych,
- wykorzystywanie programów multimedialnych i komputerów do ćwiczeń praktycznych,
- urozmaicanie sytuacji zadaniowych,
- indywidualizowanie pracy lekcyjnej,
- prowadzenie krótkich, kilkuminutowych rozmów nauczyciela z uczniem, zwykle komentujących w sposób rozszerzający bieżący materiał lub kończących się sformułowaniem problemu, a potem rozwiązaniem go,
- zadawanie dodatkowych zadań podczas prac klasowych i domowych,
- zachęcanie do przygotowywania przez ucznia referatów po przeczytaniu odpowiedniej literatury,
- przyzwalanie na korygowanie błędów kolegów (szukanie błędów w rozumowaniu),
- zezwalanie na prowadzenie przez uczniów fragmentów lekcji (czasami przygotowanie całej lekcji),
- zachęcanie do czytania fachowych czasopism,

- zwiększanie wymagań, co do ścisłości i precyzji ich wypowiedzi,
- stworzenie uczniom najzdolniejszym okazji do swobodnego wyboru zadań trudniejszych, swobodnej decyzji w podejmowaniu dodatkowych zadań,
- organizowanie konkursów w rozwiązywaniu zadań trudniejszych.

3. uczniowie ze specyficznymi trudnościami w uczeniu

- przekazywanie wiedzy za pomocą kilku kanałów (np. słuchowego i wzrokowego),
- ocenianie prac pisemnych ucznia pod kątem ich wartości merytorycznej,
- zachęcanie do autokontroli poprawności zapisu,
- wyznaczanie większej ilości czasu na zadania wymagające czytania, pisania,
- zachęcanie do staranności wykonywanych prac i rysunków,
- nie odpytywanie z nowych tekstów na forum klasy,
- zrozumienie, iż trudności specyficzne przejawiają się nie tylko na j. polskim, ale rzutują na naukę większości przedmiotów,
- pozytywne motywowanie do pracy nad przezwyciężaniem istniejących trudności, itp.,
- stopniowanie trudności sytuacji zadaniowych, tak by uczeń mógł odnieść sukces,
- zachęcanie do autokorekty popełnianych błędów,
- stosowanie oceny opisowej za popełniane błędy,
- w miarę możliwości pisanie ze słuchu zastępowanie pisaniem z pamięci,
- stosowanie polisensorycznych metod nauczania,
- stosowanie wzmocnień pozytywnych,
- dzielenie materiału do wyuczenia na partie, egzekwowanie wiedzy częściej, ale każdorazowo z mniejszego zakresu,
- okresowe (np. w pierwszym półroczu) wydłużanie czasu potrzebnego na pisanie sprawdzianów i kartkówek,
- większe zwracanie uwagi na popełniane błędy, jednocześnie określając sposób ich poprawy,
- zachęcanie do autokontroli poprawności zapisu,
- indywidualizowanie pracy lekcyjnej,
- stosowanie wzmocnień pozytywnych,
- omawianie błędów w kontakcie indywidualnym,
- umożliwienie korzystania ze słownika ortograficznego podczas pisania wypracowań,
- kontrolowanie rozumienia czytanego tekstu poprzez zadawanie dodatkowych pytań,
- częste sprawdzanie zeszytów celem poprawy istniejących błędów,
- nie obniżanie oceny za nieestetyczne prowadzenie zeszytów lub trudne do odczytania pismo,
- w przypadku, gdy uczeń nie nadaży z pisaniem dyktowanego tekstu lub napisany przez niego tekst jest trudny do odczytania można przygotować dla niego gotową notatkę z lekcji do wklejenia do zeszytu,
- na językach obcych wydłużanie czasu na opanowanie nowych słówek i struktur gramatycznych,
- o ile to możliwe częstsze sprawdzanie wiedzy w formie ustnej,
- wdrażanie do posługiwania się pismem bibliotecznym, technicznym lub drukowanym w zależności od preferencji,
- akceptowanie własnych strategii rozwiązywania problemów matematycznych,
- zwracanie uwagi ucznia na zapis działania matematycznego wraz z utrwalaniem nawyku każdorazowego sprawdzenia zapisu działania,
- umożliwianie uczniowi korzystania w trakcie lekcji z samouczków lub innych sposobów utrwalania tabeli mnożenia i dzielenia,

- częste powtarzanie nowych treści,
- naprowadzanie podczas czytania i pisania,
- umożliwienie korzystania z plansz z literami (nazwa i zapis),
- pozwalanie na czytanie sylabami z przeciąganiem samogłosek,
- zaniechanie pisania z pamięci i ze słuchu dopóki uczeń nie rozwinię tych umiejętności,
- wspieranie i naprowadzanie podczas rozwiązywania zadań matematycznych,
- częste odwoływanie się do sytuacji z życia codziennego i do konkretów,
- korzystanie z gotowych pomocy dydaktycznych,
- wzmacnianie poczucia własnej wartości, itp.,
- pozwolenie na czytanie wybranych przez nauczyciela fragmentów lektury,
- wydłużanie czasu przeznaczonego na przeczytanie lektury,
- wykorzystywanie nagrania czytanego lektora,
- wydawanie krótkich poleceń,
- zadawanie pytań pomocniczych,
- zachęcanie do stałego używania słownika ortograficznego, który zawsze powinien znajdować się na ławce wraz z wydrukowanym na planszy alfabetem,
- wykorzystywanie programów multimedialnych i komputerów do ćwiczeń praktycznych,
- urozmaicanie sytuacji zadaniowych, dzielenie materiału na mniejsze części, stopniowanie poziomu trudności,
- uczenie poprzez doświadczanie, ewentualnie przekazywanie informacji kilkoma kanałami, np. przekazywanie wiedzy drogą werbalno-słuchową z uwzględnieniem wizualizacji, itp.,
- udzielanie pomocy w selekcji materiału do nauki,
- nie zadawanie uczniowi dużych fragmentów tekstów do czytania i opracowania, a jedynie wyznaczanie pewnych ich fragmentów,
- w czasie lekcji upewnianie się czy uczeń właściwie zrozumiał treść zadań i poleceń,
- ukierunkowywanie na właściwą odpowiedź poprzez zadawanie pytań pomocniczych, naprowadzanie na prawidłowe rozwiązanie,
- w pracy lekcyjnej stosowanie gotowych pomocy dydaktycznych,
- ocenianie za wkład pracy w wykonanie zadania, chęci,
- częste chwalenie ucznia indywidualnie i na forum klasy,
- upewnianie się czy uczeń dokończył rozpoczęte na lekcji zadanie, zanotował zadanie domowe (do czasu wypracowania u niego takiego nawyku),
- w przypadku konieczności sporządzania dłuższych notatek, wcześniejsze przygotowanie ich dla ucznia celem wklejenia do zeszytu.

4. uczniowie z zaburzeniami komunikacji językowej (zaburzeniami mowy)

- przekazywanie wiedzy za pomocą kilku kanałów (np. słuchowego i wzrokowego),
- pozytywne motywowanie do pracy nad przezwyciężaniem istniejących trudności, itp.,
- stosowanie polisensorycznych metod nauczania,
- stosowanie wzmocnień pozytywnych,
- zapewnienie w klasie atmosfery bezpieczeństwa i akceptacji,
- na językach obcych wydłużanie czasu na opanowanie nowych słówek i struktur gramatycznych,
- naprowadzanie podczas czytania i pisania,
- częste odwoływanie się do sytuacji z życia codziennego i do konkretów,

- korzystanie z gotowych pomocy dydaktycznych,
- wzmacnianie poczucia własnej wartości, itp.,
- wydawanie krótkich poleceń,
- wykorzystywanie programów multimedialnych i komputerów do ćwiczeń praktycznych,
- w czasie lekcji upewnianie się czy uczeń właściwie zrozumiał treść zadań i poleceń,
- ukierunkowywanie na właściwą odpowiedź poprzez zadawanie pytań pomocniczych, naprowadzanie na prawidłowe rozwiązanie,
- ocenianie za wkład pracy w wykonanie zadania, chęci,
- częste chwalenie ucznia indywidualnie i na forum klasy.

5. uczniowie z chorobą przewlekłą

- dzielenie materiału do nauki na mniejsze części,
- pozytywne motywowanie do pracy nad przezwyciężaniem istniejących trudności, itp.,
- stosowanie polisensorycznych metod nauczania,
- stosowanie wzmocnień pozytywnych,
- dzielenie materiału do wyuczenia na partie, egzekwowanie wiedzy częściej, ale każdorazowo z mniejszego zakresu,
- pozwalanie na pracę we własnym tempie, dyskretnie ją monitorując,
- stopniowanie trudności sytuacji zadaniowych,
- zachęcanie do autokontroli poprawności zapisu,
- pomaganie w selekcji materiału do nauki,
- częste powtarzanie nowych treści,
- wspieranie w sytuacjach trudności z koncentracją uwagi,
- wzmacnianie poczucia własnej wartości, itp.,
- urozmaicać sytuacje zadaniowe, dzielić materiał na mniejsze części, stopniować poziom trudności,
- indywidualizowanie pracy lekcyjnej,
- bazowanie na przykładach z życia codziennego,
- w pracy lekcyjnej stosowanie gotowych pomocy dydaktycznych,
- częste utrwalanie zdobytej wiedzy i umiejętności,
- ocenianie za wkład pracy w wykonanie zadania, chęci,
- upewnianie się czy uczeń dokończył rozpoczęte na lekcji zadanie, zanotował zadanie domowe.

6. uczniowie z trudnościami wynikającymi z sytuacji kryzysowej lub traumatycznej

- stopniowanie trudności sytuacji zadaniowych, tak by uczeń mógł odnieść sukces,
- dzielenie materiału na mniejsze części,
- stosowanie polisensorycznych metod nauczania,
- stosowanie wzmocnień pozytywnych,
- pozwalanie na pracę we własnym tempie, dyskretnie ją monitorując,
- okresowe wydłużanie czasu potrzebnego na pisanie sprawdzianów i kartkówek,
- indywidualizowanie pracy lekcyjnej,
- zapewnienie w klasie atmosfery bezpieczeństwa i akceptacji,
- korzystanie z gotowych pomocy dydaktycznych,
- wspieranie w sytuacjach trudności z koncentracją uwagi,

- wydawanie krótkich poleceń,
- zadawanie pytań pomocniczych,
- urozmaicać sytuacje zadaniowe, dzielić materiał na mniejsze części, stopniować poziom trudności,
- udzielanie pomocy w selekcji materiału do nauki,
- dzielenie materiału do opanowania na mniejsze części,
- nie zadawanie uczniowi dużych fragmentów tekstów do czytania i opracowania, a jedynie wyznaczanie pewnych ich fragmentów,
- w czasie lekcji upewnianie się czy uczeń właściwie zrozumiał treść zadań i poleceń,
- upewnianie się czy uczeń dokończył rozpoczęte na lekcji zadanie, zanotował zadanie domowe (do czasu wypracowania u niego takiego nawyku),
- w przypadku konieczności sporządzania dłuższych notatek, wcześniejsze przygotowanie ich dla ucznia celem wklejenia do zeszytu.

7. uczniowie z niepowodzeniami edukacyjnymi

- przekazywanie wiedzy za pomocą kilku kanałów (np. słuchowego i wzrokowego),
- stopniowanie trudności sytuacji zadaniowych,
- dzielenie materiału do nauki na mniejsze części,
- zachęcanie do staranności wykonywanych prac i rysunków,
- pozytywne motywowanie do pracy nad przezwyciężaniem istniejących trudności, itp.,
- stopniowanie sytuacji zadaniowych, tak by uczeń mógł odnieść sukces,
- stosowanie polisensorycznych metod nauczania,
- stosowanie wzmocnień pozytywnych,
- dzielenie materiału do wyuczenia na partie, egzekwowanie wiedzy częściej, ale każdorazowo z mniejszego zakresu,
- stopniowanie trudności sytuacji zadaniowych,
- pomaganie w selekcji materiału do nauki,
- wyznaczanie konkretnych partii materiału do nauki w domu,
- częste utrwalanie bieżącego materiału,
- częste powtarzanie nowych treści,
- częste odwoływanie się do sytuacji z życia codziennego i do konkretnych,
- korzystanie z gotowych pomocy dydaktycznych,
- wzmacnianie poczucia własnej wartości, itp.,
- wydawanie krótkich poleceń,
- zadawanie pytań pomocniczych,
- indywidualizowanie pracy lekcyjnej,
- udzielanie pomocy w selekcji materiału do nauki,
- dzielenie materiału do opanowania na mniejsze części,
- w czasie lekcji upewnianie się czy uczeń właściwie zrozumiał treść zadań i poleceń,
- ukierunkowywanie na właściwą odpowiedź poprzez zadawanie pytań pomocniczych, naprowadzanie na prawidłowe rozwiązanie,
- bazowanie na przykładach z życia codziennego,
- w pracy lekcyjnej stosowanie gotowych pomocy dydaktycznych,
- częste utrwalanie zdobytej wiedzy i umiejętności,
- ocenianie za wkład pracy w wykonanie zadania, chęci,
- częste chwalenie ucznia indywidualnie i na forum klasy,
- upewnianie się czy uczeń dokończył rozpoczęte na lekcji zadanie, zanotował zadanie

domowe (do czasu wypracowania u niego takiego nawyku).

8. uczniowie z zaniedbaniami środowiskowymi związanymi z sytuacją bytową ucznia i jego rodziny, sposobem spędzania wolnego czasu, kontaktami społecznymi

- przekazywanie wiedzy za pomocą kilku kanałów (np. słuchowego i wzrokowego),
- stopniowanie trudności sytuacji zadaniowych,
- zachęcanie do staranności wykonywanych prac i rysunków,
- pozytywne motywowanie do pracy nad przezwyciężaniem istniejących trudności, itp.,
- stopniowanie sytuacji zadaniowych, tak by uczeń mógł odnieść sukces,
- stosowanie polisensorycznych metod nauczania,
- stosowanie wzmocnień pozytywnych,
- stopniowanie trudności sytuacji zadaniowych,
- stosowanie wzmocnień pozytywnych,
- pomaganie w selekcji materiału do nauki,
- częste utrwalanie bieżącego materiału,
- częste powtarzanie nowych treści,
- częste odwoływanie się do sytuacji z życia codziennego i do konkretów,
- wzmacnianie poczucia własnej wartości, itp.,
- zadawanie pytań pomocniczych,
- indywidualizowanie pracy lekcyjnej,
- w czasie lekcji upewnianie się czy uczeń właściwie zrozumiał treść zadań i poleceń,
- ukierunkowywanie na właściwą odpowiedź poprzez zadawanie pytań pomocniczych, naprowadzanie na prawidłowe rozwiązanie,
- bazowanie na przykładach z życia codziennego,
- częste utrwalanie zdobytej wiedzy i umiejętności,
- ocenianie za wkład pracy w wykonanie zadania, chęci,
- częste chwalenie ucznia indywidualnie i na forum klasy,
- upewnianie się czy uczeń dokończył rozpoczęte na lekcji zadanie, zanotował zadanie domowe (do czasu wypracowania u niego takiego nawyku).

9. uczniowie z trudnościami adaptacyjnymi związanymi z różnicami kulturowymi lub ze zmianą środowiska edukacyjnego, w tym związanych z wcześniejszym kształceniem za granicą

- stopniowanie sytuacji zadaniowych, tak by uczeń mógł odnieść sukces,
- stosowanie polisensorycznych metod nauczania,
- stosowanie wzmocnień pozytywnych,
- dzielenie materiału do wyuczenia na partie, egzekwowanie wiedzy częściej, ale każdorazowo z mniejszego zakresu,
- okresowe (np. w pierwszym półroczu szóstej klasy) wydłużanie czasu potrzebnego na pisanie sprawdzianów i kartkówek,
- stopniowanie trudności sytuacji zadaniowych,
- indywidualizowanie pracy lekcyjnej,
- stosowanie wzmocnień pozytywnych,
- zapewnienie w klasie atmosfery bezpieczeństwa i akceptacji,
- kontrolowanie rozumienia czytanego tekstu poprzez zadawanie dodatkowych pytań,
- częste powtarzanie nowych treści,
- naprowadzanie podczas czytania i pisanie,

- częste odwoływanie się do sytuacji z życia codziennego i do konkretów,
- korzystanie z gotowych pomocy dydaktycznych,
- wzmacnianie poczucia własnej wartości, itp.,
- pozwolenie na czytanie wybranych przez nauczyciela fragmentów lektury,
- wydłużanie czasu przeznaczonego na przeczytanie lektury,
- wydawanie krótkich poleceń,
- zadawanie pytań pomocniczych,
- zachęcanie do stałego używania słownika ortograficznego, który zawsze powinien znajdować się na ławce wraz z wydrukowanym na planszy alfabetem,
- indywidualizowanie pracy lekcyjnej,
- udzielanie pomocy w selekcji materiału do nauki,
- dzielenie materiału do opanowania na mniejsze części,
- nie zadawanie uczniowi dużych fragmentów tekstów do czytania i opracowania, a jedynie wyznaczanie pewnych ich fragmentów,
- w czasie lekcji upewnianie się czy uczeń właściwie zrozumiał treść zadań i poleceń,
- ukierunkowywanie na właściwą odpowiedź poprzez zadawanie pytań pomocniczych, naprowadzanie na prawidłowe rozwiązanie,
- początkowe unikanie pytań problemowych, przekrojowych,
- w pracy lekcyjnej stosowanie gotowych pomocy dydaktycznych,
- częste utrwalanie zdobytej wiedzy i umiejętności,
- ocenianie za wkład pracy w wykonanie zadania, chęci,
- częste chwalenie ucznia indywidualnie i na forum klasy,
- upewnianie się czy uczeń dokończył rozpoczęte na lekcji zadanie, zanotował zadanie domowe (do czasu wypracowania u niego takiego nawyku),
- w przypadku konieczności sporządzania dłuższych notatek, wcześniejsze przygotowanie ich dla ucznia celem wklejenia do zeszytu.

10. uczniowie z niepełnosprawnością

- stopniowanie sytuacji zadaniowych, tak by uczeń mógł odnieść sukces,
- stosowanie polisensorycznych metod nauczania,
- stosowanie wzmocnień pozytywnych,
- dzielenie materiału do wyuczenia na partie, egzekwowanie wiedzy częściej, ale każdorazowo z mniejszego zakresu,
- pozwalanie na pracę we własnym tempie, dyskretnie ją monitorując, stopniowanie trudności sytuacji zadaniowych,
- indywidualizowanie pracy lekcyjnej,
- stosowanie wzmocnień pozytywnych,
- zapewnienie w klasie atmosfery bezpieczeństwa i akceptacji,
- pomaganie w selekcji materiału do nauki,
- wyznaczanie konkretnych partii materiału do nauki w domu,
- częste utrwalanie bieżącego materiału,
- kontrolowanie rozumienia czytanego tekstu poprzez zadawanie dodatkowych pytań, o ile to możliwe częstsze sprawdzanie wiedzy w formie ustnej,
- częste powtarzanie nowych treści,
- naprowadzanie podczas czytania i pisania,
- wspieranie i naprowadzanie podczas rozwiązywania zadań matematycznych,
- częste odwoływanie się do sytuacji z życia codziennego i do konkretów,
- korzystanie z gotowych pomocy dydaktycznych,

- wspieranie w sytuacjach trudności z koncentracją uwagi,
- w czasie lekcji stosowanie przerywników, wprowadzanie elementów relaksacyjnych,
- wzmacnianie poczucia własnej wartości, itp.,
- pozwolenie na czytanie wybranych przez nauczyciela fragmentów lektury,
- wydłużanie czasu przeznaczonego na przeczytanie lektury,
- wykorzystywanie nagrania czytanego lektora,
- wydawanie krótkich poleceń,
- wykorzystywanie programów multimedialnych i komputerów do ćwiczeń praktycznych,
- unikanie zwartego tekstu, pisanego małą czcionką,
- powiększenie tekstu podczas przygotowywania sprawdzianu pamiętając, że niektóre czcionki są trudniejsze do czytania (zalecane: arial, comic sans, tahoma). między kolejnymi zadaniami wskazane jest pozostawienie większego odstępu,
- zapewnianie maksymalnego komfortu fizycznego i psychicznego w trakcie zajęć, np. poprzez stosowanie przerw, organizowanie pracy w taki sposób aby uczeń mógł zmieniać pozycje ułożenia ciała albo pracować w pozycji leżącej,
- zapewnienie maksymalnego komfortu fizycznego i psychicznego w trakcie zajęć m.in. poprzez stosowanie przerw uwzględniających szybkość męczliwość z uwagi na niewygodną pozycję podczas pisania, optymalnie przygotowywanie gotowych materiałów i pracy w oparciu o materiał konkretny,
- uczenie poprzez doświadczanie,
- przekazywanie informacji kilkoma kanałami, np. przekazywanie wiedzy drogą werbalno-słuchową z uwzględnieniem wizualizacji, itp.,
- uwrażliwienie na możliwe trudności z utrzymywaniem uwagi dowolnej, spowodowane poczuciem dyskomfortu po przebytej operacji.
- dbanie o to, aby uczeń nie musiał wykonywać gwałtownych skrętów tułowia bądź jego zginania, a także podnoszenia ciężkich przedmiotów,
- indywidualizowanie pracy lekcyjnej,
- udzielanie pomocy w selekcji materiału do nauki,
- w czasie lekcji upewnianie się czy uczeń właściwie zrozumiał treść zadań i poleceń,
- ukierunkowywanie na właściwą odpowiedź poprzez zadawanie pytań pomocniczych, naprowadzanie na prawidłowe rozwiązanie,
- unikanie pytań problemowych, przekrojowych,
- bazowanie na przykładach z życia codziennego,
- w pracy lekcyjnej stosowanie gotowych pomocy dydaktycznych,
- częste utrwalanie zdobytej wiedzy i umiejętności,
- ocenianie za wkład pracy w wykonanie zadania, chęci,
- częste chwalenie ucznia indywidualnie i na forum klasy,
- upewnianie się czy uczeń dokończył rozpoczęte na lekcji zadanie, zanotował zadanie domowe (do czasu wypracowania u niego takiego nawyku),
- w przypadku konieczności sporządzania dłuższych notatek, wcześniejsze przygotowanie ich dla ucznia celem wklejenia do zeszytu.